

НАВИЩО ПОТРІБНЕ ПИСЬМОВЕ МОВЛЕННЯ?

Тиждень 5 “Зазирни у минуле”, урок 23

Обладнання і матеріали: підручник “Українська мова та читання” (автор Г. Остапенко) с. 40–41, роздруківка “[Історична довідка](#)”.

УВЕДЕННЯ В ТЕМУ

1. Налаштування на урок. Привітання. Побажання.

Кожен учень пише побажання на аркуші паперу, згортає і кладе його в центрі класної кімнати. Коли всі діти напишуть, вони стають у коло й кожен бере собі один папірчик із побажанням.

2. Актуалізація опорних знань. Виконання вправи 1 (див. с. 40 підручника)

Сьогодні складно уявити, що впродовж тисячоліть люди не вміли ані писати, ані читати.

Запитання до дітей

- Яку інформацію людям треба було передавати одне одному?
- У яких випадках знадобилося б уміння писати?

РОБОТА З ТЕКСТОМ

1. Читання казки “Випадок на риболовлі” Редьярда Кіплінга (завдання 2, с. 40–41 підручника) самостійно (мовчки або пошепки).

Читаємо і пояснюємо значення слів. Пригадуємо, що таке наголос, чому важливо правильно наголошувати слова: *за непам’ятних часів, нарекли, сухожилків, кавалочків воску, недогадько.*

2. Читання тексту казки різними способами.

Діти разом із педагогом обирають один зі способів читання: напівголосно самостійно; по чотири рядки по черзі; по чотири рядки в парі з другом, змінюючи інтонацію.

3. Виконання вправ 4-5 (див. с. 41 підручника).

4. Виконання вправи 3 (див. с. 41 підручника).

Педагог пропонує кожній дитині придумати собі ім’я, яке влучно характеризуватиме її вдачу. Діти також можуть запропонувати нові імена одне одному.

5. Читання історичної довідки (див. роздруківку “[Історична довідка](#)”).

Діти читають перші два абзаци довідки.

6. Вправа “Первісна мова”.

Діти об’єднуються в три команди. У мішечку — повідомлення, написані на окремих папірцях, які треба передати іншому племені, показавши їхній зміст рухами, без слів. За 1

хвилину плем'я має домовитися, як зрозуміло показати повідомлення. Варіанти повідомлень:

- Скоро буде дощ, накрийте ваші шалаші пальмовим листям.
- Ми хочемо забрати частину людей у наше плем'я, готуйтеся до спортивних змагань. Хто перемаже, той і отримає людей.
- Наші фрукти поїли якісь комахи, сховайте свою їжу в спеціальні продовольчі ями.
- Запрошуємо на танцювальний вечір біля вогнища під зірками. Чи є у вас бубон?

7. Вправа “Піктограми”.

Діти закінчують читати історичну довідку.

Учитель диктує учням слова (приклади слів — вода, гори, вогонь, ліс, змія, земля), а вони швидко придумують і малюють піктограми. Потім діти можуть обмінятися своїми аркушами з піктограмами і спробувати назвати слова.

Запитання до дітей

- Чи завжди це вдається зробити? Чому?
- Які сучасні піктограми ви знаєте? Де ви їх бачили?

8. Виконання вправи 6 (див. с. 41 підручника).

9. Виконання вправи 7 (див. с. 41 підручника).

Діти читають вписані речення.

ДОДАТКОВЕ ЗАВДАННЯ

1. Створюємо глиняні аркуші.

Шумери писали переважно на глиняних табличках. Здавалося б, чому люди обрали для письма такий дивний матеріал? Це пояснюється тим, що в країні було дуже багато глини.

Виліпіть із пластиліну невеликі таблички. Покладіть їх на цупкі підставки. Спробуйте намалювати на них піктограми або зробити написи, користуючись тоненькими паличками або зубочистками. Завважте: будь-яку невдалу лінію можна легко загладити пальцем.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Складіть текст і запишіть його піктограмами. Придумайте, як показати цей текст жестами. У класі учні показують текст жестами, а потім дають прочитати піктограмами. Який спосіб передавання інформації досконаліший? Чому?

Урок підготувала й провела **Ольга Коваленко**,
школа “Соняшник”, м. Київ